

RESNICA O SMRTI FILIPA TERČELJA IN FRANCA KRAŠNE?

V sklop tragičnih dogodkov, ki so se zgodili v naši Selški dolini, sodi tudi zelo hud povojni čas, v katerem sta na izjemno krut način izgubila življenje dva duhovnika: Filip Terčelj (1892–1946), ki je bil poleg duhovniške službe nabožni pisec, pisatelj, pesnik, profesor teologije, publicist in prosvetni organizator, ter Franc Krašna (1887–1946), ki je bil župnijski upravitelj v Sorici. Letos obhajamo že 71. obletnico njune mučeniške smrti, 100. obletnico diakonskega posvečenja Filipa Terčelja in 100. obletnico njegove nove maše.

8. januarja 2017 je tednik *Družina*, št. 2, str. 19, v rubriki *Iz naših župnij objavil članek iz Sorice*. 17. decembra 2016 je bila v cerkvi sv. Marka v vasi ci Spodnje Danje sv. maša, ki je bila darovana v spomin na izginotje 24 mož, v spomin na izgon danjarskih družin na Koroško v decembru 1945 in v spomin na kruti umor obeh duhovnikov, Filipa Terčelja in Franca Krašne. S skupnimi močmi sta se zavzela, da bi nekoliko ublažila žalost trpečih, da bi pomagala nesrečnim vdovam, izgnancem pa možnost vrnitve domov. Pod člankom je podpis jezuita p. Franca Kejžarja, ki je daroval mašo. Po razgovoru z njim je drugi del članka povzet po Mariji Pegan, z drugimi dejstvi ni bil seznanjen.

Kar je navedeno v zadnjem odstavku prispevka, ni v skladu s pripovedjo domačinov in v skladu z dokumenti, zato čutimo veliko odgovornost, da se na to odzovemo. Če prisluhujemo ljudem, povedo drugače, kot trdi Marija Pegan in pripoveduje Franc Peternelj, ki pa mu gre priznanje za to, da je obudil spomin na oba mučenca.

V prispevku je navedeno, da sta omenjena duhovnika na praznik Gospodovega razglasenja, ki je bil tisto leto na nedeljo, maševala v Davči ob 10.30. Nato sta bila pri Jurežu na kosilu. Po kosilu naj bi se vračala v Sorico, da bi naslednji dan odšla v Ljubljano, kjer bi se zavzela za trpeče. A sta bila na poti iz Davče proti Sorici zajeta. Po pričevanju prič pa sta maševala v Davči zgodaj zjutraj in po maši hitela k maši v Sorico. Potrebno je upoštevati dejstvo, da je bila Davča vikariat župnije Sorica. Nemogoče je, da na praznik sv. treh kraljev v Sorici ne bi bilo maše. Na ta dan sta glede na ustaljene urnike in pripovedovanje ljudi ob 10.30 maševala v Sorici. Krašna pa je na ta dan imel še popoldansko pobožnost v Spodnjih Danjah, kjer je obljubil pomoč trpečim ženam. Naslednji dan, 7. januarja 1946, sta bila na poti iz Sorice proti Železnikom do Ljubljane, v Podroštu, zajeta in odpeljana v Davčo.

Večina prič iz Davče in soriškega območja, prav tako tudi dokumenti, govorijo torej drugače, kot je zapisano v omenjenem članku. V oči bode tudi dejstvo, da Marija Pegan spreminja izjave. V publikaciji *M. Pegan z naslovom Pot v smrt je navedeno, da je bila sv. maša v Davči ob 10. uri, v članku v Družini pa je zapisano, da je bila sv. maša ob 10.30*. Res je, da se v Davči niso ohranile oznanilne knjige, toda ljudje so si zapomnili urnik nedeljskih maš, ki je bil stalen in se ni spreminjal. Po pogovoru s številnimi pričami Terčelj in Krašna tega dne nista bila pri Jurežu, ampak sta bila tam na obisku po vsej verjetnosti kakšen drugi dan.

Ljudje, ki so doživljali trpljenje zaradi povojnega komunističnega nasilja in so bili ustrahovani, da o tem niso govorili, nenehno čutijo hvaležnost do obeh duhovnikov, ki sta umrla mučeniške smrti, potem ko sta se zavzela zanje, čeprav je bilo njuno početje zanju smrtno nevarno. S svojim ravnanjem sta oporekala totalitarnemu nasilju in se borila za dostojanstvo in človečanske pravice zatiranih kmetov v župniji Sorica. Tudi o umoru obeh duhovnikov je bilo prepovedano javno govoriti, poleg tega pa so že takrat razni agenti o njihovi smrti širili lažne informacije. Mnogi, ki so se srečali z obema duhovnikoma, pa tudi njihovi potomci, čutijo navzočnost obeh duhovnikov in želijo, da prava resnica končno pride na dan. Tem ljudem, ki so pretrpeli toliko strahu, gorja in ponižanj, tudi ni potrebno vzbujati nobenih občutkov krivde, kar je mogoče razbrati iz govora Marije Pegan, kot ga navaja omenjeni članek v *Družini*.

Mučeniška smrt Filipa Terčelja in Franca Krašne je za naš narod dragocen zaklad. Je svetla lučka upanja, da bomo vendarle stopili na pot resnice, pravičnosti, solidarnosti, usmiljenja, sprave, miru, svobode in veselja.

MARIJA IN FRANCO GASSER, ŽELEZNIKI